РІК 1939. Березень Ч. IV.

ПЕРЕМИСЬКІ ЕПАРХІЯЛЬНІ ВІДОМОСТИ

ЙОСАФАТ КОЦИЛОВСЬКИЙ

БОЖОЮ МИЛІСТЮ І СВ. АПОСТОЛЬСЬКОГО ПРЕСТОЛУ БЛАГОСЛОВЕННЯМ

ЄПИСКОП

ПЕРЕМИСЬКИЙ, САМБІРСЬКИЙ І СЯНІЦЬКИЙ

ВСЕЧЕСНОМУ ДУХОВЕНСТВУ Й ВІРНИМ

МИР ВАМ, БЛАГОДАТЬ І АРХІЄР. БЛАГОСЛОВЕННЯ

ДОРОГІ БРАТТЯ!

По днях смутку й жалоби, що вкрила була весь християнський світ з приводу смерти великого Папи бл. п. Пія XI., прийшов світлий день радости. Ось учора, в четвер 2. березня ц. р. Збір Кардиналів вибрав на конкляве уже першого дня Його Еміненцію Кардинала Секретаря Стану Євгена Пачеллього Римським Папою, що прибрав імя Пія XII. В кілька хвилин пізніше нововибраний Голова Церкви уділив містові Римові й всему світові традиційне Апостольське благословення.

Недовго тревали дні жалоби, сирітства й вичікування. Тим разом Боже Провидіння якось виїмково вкоротило їх наче нарочно на те, щоби в найбільше загрозливих часах заощадити світові почуття непевности й осамітнення, щоби в часах, коли у міжнародніх взаєминах не бачиться пошановання Божих законів а між людьми місто взаїмної любови бачиться ненависть — щоби в таке лихе веремя було кому

розбудити совість у закаменілих, додати відваги боязким, розрадити терплячих, а всім пригадати, що чоловік носить на собі образ і подобу Божу, що він не бездушна тварина, а Божа дитина сотворена для неба й вічного щастя.

І справді. Вже другого дня почув світ грімке але заразом надійне слово з уст нововибраного Папи Пія XII. Святіший Отець переслав по радієвих хвилях цілому світові своє Апостольське благословення та гарячий зазив до мира. Мир, це перше Його слово і перше бажання до всіх християн, а головно до тих, що правлять народами. Цей мир мусить мати як необхідних вістунів: мир в душах одиниць і мир у родинах. Згідливість межи народами можлива тільки в оперті на любов до Бога і ближніх. Тому, що цей мир у значній мірі залежить від провідників народів, Святіший Отець — як сам каже — заносить за них особливіші молитви до неба.

Ось зміст першої промови нового Папи. А світ вслухується в бесіду Христового Намісника і жадно ловить кожне Його слово. Не лиш вірні католики слухають Його, але й ті, що далеко стоять поза Церквою. Зо солодким почуттям вдяки слухають Його усі терплячі й покривджені, а з жахом надслухують ті, що заподівають насильство. Бо несправедливість і кривда більше грізні для того, хто їх заподіває як для того, що їх переносить. Так рішила Божа Премудрість і цеї правди не змінить ніяке людське мудрування.

Сьогодні, це є в неділю хрестопоклонну великого Посту, католицька Церква а з нею весь християнський світ обходить великий празник, бо саме сьогодні відбувається величній обряд коронації Святішого Вітця в престольнім храмі св. Петра в Римі. Радіє світ, а вірні католики посилають до неба горячі молитви в наміренні спільного Батька християн. А комуж в цій хвилині більше радіти як не українцям-католикам? Чи не чуємо самі внутрі наших сердець більшого обовязку ніж другі народи слати до Всевишнього мольби в наміренні Святішого Вітця? Хто більше як ми бажає здійснення в світі засад Христової науки? Чиж є хто другий у світі, кого малиб ми право звати у більшій мірі нашим батьком, як Голову св. католицької Церкви? Це правда, що Святіший Отець є однаково люблячим і дбайливим батьком для всіх вірних, однак Його серцю є блищі

ті зпоміж вірних, що є обтяжені й понижені як ті, що звуть себе щасливими вибранцями долі.

Не вільно нам однак очікувати від Голови Церкви того, що неможливе! Не вільно нам домагатися від Святішого Вітця надзвичайних виявів зичливости, куди більших ніж їх дізнають другі народи. Такий спосіб думання зраджувавби брак основної католицької свідомости, нерозуміння духа Христової науки про християнську любов, рівність усіх перед Богом та справедливість.

Вірний католик не повинен ніколи забувати на це, що Святіший Отець це Намісник і Заступник Христа Господа на землі; повинен дивитися на Нього не під вузьким кутом інтересів якоїсь одної ґрупи, народу чи держави, але повинен завсіди оцінювати Його з найвищої всеобіймаючої точки добра всіх душ і цілої Церкви, що Він є її Головою і Батьком, бо тільки в такому розумінні цеї важної справи найдуть всі справжнє добро, чи це будуть поодинокі ґрупи чи одиниці.

Сьогодні в день коронації Святішого Отця Пія XII. весь католицький світ шле до неба мольби в його наміренні. До них ми долучім наші благальні молитви, щоби Господь наділив Святішого Отця кріпким здоровлям й усіми дарами та ласками потрібними до сповнення верховного апостольського уряду в сьогоднішних переломових для Церкви часах. З окрема просім Всевишнього, щоби допоміг Святішому Отцеві здобути керманичів народів і держав для святих і незмінних засад Христової науки, щоби сповнив його бажання й післав народам мир опертий на основах християнської справедливости, любови та милосердя. Врешті просім Господа небесних сил, щоби дав силу теперішньому Голові Церкви привернути наших розєднаних у вірі братів на лоно єдиної, святої, соборної і апостольської Церкви.

Не тільки сьогодні з нагоди торжества але завжди памятаймо, що правда і спасення є тільки в католицькій Церкві, — що католицька Церква це не людська тільки Божа установа — та що обовязком добрих синів її є, так як Церква думати, з Церквою радіти та з нею її терпінням страждати. Щасливі ми, якщо цю правду зрозуміємо і її у житті будемо примінювати.

Ласка Господа Нашого Ісуса Христа нехай сплине на вас і полишиться з вами на віки. Амінь.

Дано в Перемишлі, дня 3. березня 1939. р.

† ЙОСАФАТ
Епп.

Ч. 1268. — Зарядження з нагоди вибору і коронації Святішого Отця Пія XII.

В неділю Хрестопоклонну дня 12. березня ц. р. відбудеться в церкві св. Петра в Римі торжество коронації нововибраного Папи, Святішого Отця Пія XII., перед тим Його Еміненції Кардинала Секретаря Стану Євгена Пачеллього. На цей святочний день цілого католицького світу заряджується слідуюче:

Всеч. Отці Парохи, Завідателі та самостійні Сотрудники долучать на всіх Службах Божих, що їх будуть правити в неділю хрестопоклонну дня 12. березня ц. р., до єктенії великої і сугубої додаткові прошення із благодарної Служби Божої в наміренні Папи Пія XII. По Службі Божій відспівають при виставлених Найсвятіших Тайнах пісню »Тебе Бога хвалим«, поблагословлять вірних Найсв. Тайнами, та внесуть многоліттвіє Голові Церкви.

По євангелії належить відчитати вірним повище напечатаний Пастирський Лист та заохотити їх, головно членів церковних брацтв, щоби всі молитви, св. Причастя й усі добрі діла того дня жертвували в наміренні Святішого Вітця Пія XII.

Де можливо, належить урядити пополудні спільні святочні сходини церковних брацтв та католицьких організацій даної парохії присвячені торжеству дня. На тих сходинах о. Душпастир виголосить коротку святочну промову подаючи кілька дат з життя й діяльности теперішнього Голови Цекрви та заохотить братчиків і сестриці, щоби всі важні події світа вчилися оцінювати з осередної точки погляду Церкви а не під кутом інтересу власного чи ґрупового та щоби на других у тому напрямі впливали. На ту тему пожаданий бувби реферат, як неможливо цеї неділі, то колись другим разом.

Ч. 706. — Речинець іспитів конкурсових о душпастирські бенефіції в р. 1939.

Іспити конкурсові о душпастирські бенефіції відбудуться цего року в днях 9 і 10. травня і 17 і 18. жовтня.

До іспиту конкурсового належить зголоситися на пів місяця перед речинцем іспиту.

Священики, що перший раз здають іспит, обовязані

зазначити в поданню, чи і коли зложили іспит з доґматики, моральної і церковного права, а перед самим іспитом предложити письменно виробленні проповіди згл. еґзорти.

Ч. 708. — Речинець іспитів з доґматики, моральної і церковного права в р. 1939.

Іспити з доґматики, моральної і церковного права відбудуться цего року в днях 8. травня і 16. жовтня.

До іспиту з доґматики приступають священики висвячені в р. 1938, до іспиту з моральної священики висвячені в р. 1937, а до іспиту з права священики висвячені в р. 1936. В тих самих реченцях є обовязані приступити до іспитів зі згаданих предметів ті священики, що були покликані в попередніх роках і ще досі їх не зложили.

Вкінці пригадується, що священики, які не зложили повищих іспитів не будуть допущені до іспиту конкурсового, хиба що предложилиб умотивоване оправдання, для яких причин до згаданих іспитів не приступили.

Ч. 710. — Конто Єп. Консисторії в П. К. О.

Пригадується Всч. Отцям, що Конто Єп. Консисторії в П. К. О. є: „Гр. кат. Єп. Консисторія, Перемишль Ч. 511.037“.

Ч. 1023. — В справі „Української Католицької Місії“ у Франції.

З рамени св. Конґреґації Орієнтальної, ділає у Франції у Парижі „Українська Католицька Місія“, що від двох років має старання про наших еміґрантів у Франції, Бельгії і Люксембурзі. Наставником Місії є о. Я. Перрідон (Rev. P.—J. F. Th. Perridon, Supérieur de la Mission Ucrainienne Catholique en France Paris—14. Rue de Gergovie, 86.

Ця місія зробила вже багато доброго для наших людий, — однак вона потребує більше піддержки від наших священиків.

На днях отримав Єписк. Ординаріят письмо від Наставника місії, що його подається до відома Всеч Духовенству.

„До Всечеснішого Духовенства!

Ми є щасливі ствердити, що наші вірні, що від довгих років живуть у Франції, висловлюються з великою вдячністю, що утворення Греко-Католицької Місії у Франції дало їм можність знова виконувати в деякій мірі їхні релігійні обовязки. Однак в нашій праці натрапляємо теж на великі перепони з приводу недостачі адрес наших людей, що не дозволяє нам увійти з ними в безпосередні взаємини.

Наша емґрація істнує тут вже довгі роки, а брак нашого священика був причиною, що наші люди підпали під ріжні впливи, між іншим і комуністичні, бо незнання французької мови не дозволяло їм зближитися до французького священика а комуністична пропаґанда відбувалася в українській, а ще частіше в польській мові. І так вони відзвичаїлися сповнювати релігійні практики а багатьох з них зійшло з правильної дороги життя.

Глибоко переконані про нашу велику відповідальність за спасення душ, які поручеві нашій опіці, дозволяємо собі просити Всечесніше Духовенство, щоби воно нам помогло отримати адреси цих осіб та родин, що виїхали з їхніх парохій до Франції, Бельгії та Люксембурга. Ми дуже просимо Всечесніше Духовенство прислати нам по змозі точні адреси *теперішнього їхнього осідку та одночасно нам зазначити, чи ці люди є жонаті та чи їхні родини виїхали разом з ними.*

В противенстві до заокеанської еміграції, українська еміграція у Франції є часова. Тому є і велика потреба запобігти, щоб ці люди по повороті до рідного краю не ширили злого прикладу між нашим населенням. З цієї самої причини ми є дуже вдячні цим Впр. Отцям, що є й сьогодні в переписці зі своїми колишніми парохіянами, що є для них великим моральним добром і великою користю, і ми усильно просимо Впр. Отців не переривати цього листування. Цей труд буде винагороджений не тільки під духовим оглядом але теж причиниться для національного добра.

о. Я. Ф. Т. Перрідон,
Наставник Місії.

86, rue ee Gergovie, Paris. 14.

Ч. 409. — В справі передплати за Єпархіяльні Відомости на рік 1939.

Передплата за Єп. Відомости на рік 1939 виносить 5 зл. Квоту цю позволяється побрати з церковної скарбони, а канцелярія Єп. Консисторії відтягне її з платні за місяць квітень.

Всч. ОО. що не побирають платні, як також Всеч. ОО. Катихити обовязані повисшу квоту надіслати до канцелярії Єп. Консисторії.

ХРОНІКА.

Іменовання:

Ч. 406. о. Калинич Теофіль парох в Тарнавці — II містодеканом Лежайським.

Канонічну інституцію одержали:

Ч. 427. о. Ящевський Іван — Монастирець.
Ч. 1130. о. Мостюк Яків — Кавсько.
Ч. 1186. о. Тарасович Іван — Змиєвиска.

Завідательства одержали;

Ч. 464. о. Дутка Іван — Нове село.
Ч. 785. о. Ортинський Юліян — Більче.

Сотрудництва одержали:

Ч. 300. о. Харіщак Микола неопрезв. — Топільниця.
Ч. 464. о. Стояловський Зиновій — сам. Головсько.

Померли:

о. Кміцикевич Савин, парох в Сулимові 19. II. 1939.

Душу його поручається молитвам Всеч. Духовенства.

Від гр. кат. Єп. Консисторії.
Перемишль, дня 3. березня 1939 р.

о. Микола Грицеляк
канцлер.

† ЙОСАФАТ
Єпп.

Накладом гр. кат. Єп. Консисторії в Перемишлі
З друкарні гр. кат. Капітули в Перемишлі.

II. ЧАСТЬ.

о. Др Володимир Голинський.

МІСІЇ МІЖ ПОГАНАМИ.

Місійне освідомлення.

(Продовження).

Друга прикмета проповідника ідеї місійного співділання це належне образування. Проповідник по своїм званню це правдивий учитель. Повинен проте добре визнаватися в усьому що злучене з проблемою, яку береться голосити другим. З порожнього наляти ніхто не годен. Щоби належно виконати завдання апостола та ширити й поглибляти правильне розуміння розросту Христового Царства на землі та обовязку підмоги місіям зо сторони вірних, повинен пропаґатор сам мати ясний погляд на ці справи. В тій цілі проповідник повинен в першу чергу добре знати теольоґію, що на ній спертий всесвітний апостолят таксамо як і ціла акція місійної вспівпраці. Не що інше а правди віри й богословія творять солідну, непорушну базу великої, ґіґантичних розмірів будівлі місійної акції. Без знання теольоґії нема правильного розуміння справи, що про неї бесіда. Знання теольоґії дає проповідникові можність правильно й трівко узасаднити місійний обовязок, належно його розуміти та відкинути усі закиди чи трудности, що їх може почути від необізнаних або неутверджених в справах всесвітного післанництва Католицької Церкви. Повинен проте добре знати зокрема Доґматику так основну як спеціяльну, св. Письмо та Історію Церкви. Ця послідна ставляє перед очі величавий, віковий похід апостолів Євангелія до всіх народів, усіх рас та усіх полос землі.

Поза теольоґією потрібно проповідникові знати принаймні до певної міри релігійну етноґрафію різних народів поганського світу. Знання різних вірувань, звичаїв, етичних переконань, способу життя приватного, родинного й публичного, соціяльних умовин; знання змагань й перепон, що їх мають Христові апостоли в даних краях, серед декотрих народів, усе це дуже помічне для кожного, що береться поширяти ідею місійного співділання між вірними. Хоч рідко

коли матиме він нагоду подрібно розводитися про поганські вірування чи іхні етичні переконання, воно навіть не вказане, все ж таки може трафитися нагода виказати їх знання. До всебічного образування проповідника знання цих справ конче потрібне. Відповідне знання ґеоґрафії та всесвітної історії доповняє формацію духа проповідника, а вироблення літературне, легкість вислову в красній, рідній мові зєднають йому слухачів та розбудять пошану так до особи проповідника як і справи, яку голосить.

Виринає питання де й коли може проповідник набути потрібне йому знання?

На Заході, по католицьких Університетах а навіть дієцезальних Семинарах згідно з директивами Апостольської Столиці відкрито окремі катедри місійної теольоґії. Покликані, окремі професори викладають систематично усі проблеми звязані зо справою місій. Позатим в часі викладів інших богословських наук, де тільки лучається нагода професори видвигають місійну сторінку такої чи іншої квестії. Є це одиноко тревалий, найкращий й на дальшу мету обчислений спосіб основного приготування потрібних цілих фалянґ проповідників, які мають завдання ширити місійне освідомлення серед вірних.

Місійне образування кандидатів духовного стану поручає головно послідними роками Апостольська Столиця. Документи Св. Конґреґації Студій і Семинарів, що вірно передає гадку й розуміння цих справ Христового Намісника, не лишають ні тіни сумніву відносно потреби місійної формації майбутніх слуг престола. „Нині більше чим колинебудь потрібно, щоби вихованки святині завчасу навчались пізнавати й любити католицькі місії, щоби відтак це пізнання й любов могли передати вірним, яких Боже Провидіння в недалекому майбутньому віддасть в їх душпастирську опіку.“[1])

Якщо в курсі богословських наук є час і місце на навчання історії мистецтва, соціольоґії, археольоґії, а навіть фолькльору й аґрономії, то оскільки більше повинен бути назначений час на науку про так життєву справу Церкви Христової, що нею є її поширення між поганами. Без належного знання цих справ годі надіятися любови до них,

---

[1]) Гл. Письмо Конґреґації Студій з дня 10. III. 1932.

а послідовно і ревної праці в користь так істотної справи, що без неї Церква не булаби Христовою Церквою.

Та образування набуте в часі приготування до священства не вистарчає навіть тим священикам, що за час свойого побуту в Семинарі мали нагоду його дійсно набути. Хто хоче бути проповідником цих справ повинен безупинно продовжати студії місійних проблем в часі свойого душпастирства. Тимбільше повинні студіювати оці справи священики, що ніякого місійного образування не винесли з часу семинарського життя. Для таких відповідне образування з цієї ділянки полишене їх власній ініціятиві, пильности та апостольському хистові. Вони без великої трудности можуть з тими справами запізнатися з відповідної літератури, книжок та періодичних видань, де знайдуть широко обговорені усі питання, що злучені з місіями.

У нас покищо майже цілковитий брак відповідної літератури в рідній мові. Але при належнім поставленні справи та розбудженні заінтересування цими проблемами можемо мати й окремі журнали й відповідні менші або більші видання. Кому дорога справа Христового Царства на землі повинен по силам причинитися до повстання якогось хочби й скромного місійного журналу, а коли він появиться, усіми силами його поширяти та передплачувати. Заки здобудемося на відповідну літературу в рідній мові, треба покористуватися виданнями в доступних для нас мовах чужих. Вимовлятися або оправдувати себе браком часу ніяк не годиться. Підмога місіям, місійна співпраця цілої Церкви, як це було сказано, не є чимсь надпорядочним. Вона належить до порядочних занять душпастирських обовязків. По словам Христового Намісника місійна співпраця це істотне завдання католицького священика так, що душпастир, який цього завдання не сповняє, занедбує свої станові обовязки, а його урядові бракує чогось істотного.[1]) Від часового незаінтересування цими справами може нас оправдати тільки інший душпастирський обовязок. Та це буває тільки хвилево й не так часто. На ділі часто буває так, що праця священиків спиняється на терені, якого годі назвати душпастирством. Часто буває так, що дорогий час душпастира — час, що за його таке чи інше використання

---

[1]) Гл. Промову Пія XI. до учасників II. міжнар. Зїзду С. М. С.

прийдеться здати рахунок перед Добрим Пастиром душ — виповнений такими заняттями, які так само, а може й краще може виконати людина світська, підчас коли на терені душпастирської праці ніхто й ніколи нас не заступить ні виручить. Студіювати місійні проблеми у нас часу нема, але знаходимо подостатком часу на читання щоденної преси і то від початку аж до дрібних оголошень включно, звідки, очевидно, ніяк не можемо зачерпнути ні натхнення до місійної співпраці ні заохоти до належного сповнювання своїх душпастирських з вдань.

Третя з черги важна прикмета проповідника місійної ідеї серед вірних це **в т о р о п н і с т ь**. Апостольська любов і відповідне образування тільки тоді видадуть тривкі овочі й увінчаються успіхом, коли проповідник буде відзначатися належною торопністю. Потреба торопности пливе хочби із цього, що місійне освідомлення належить до душпастирства, а в виконуванні душпастирських обовязків священик повинен поступати дуже оглядно й розумно. В ширенні ідеї місійної підмоги треба бути дуже второпним, щоби замісць будувати не руйнувати, або щоби не будувати на непевнім, сипкім піску. Послідовно второпний проповідник буде вистерігатися якихнебудь непевних чи пересадних відомостей про поганські народи. Не буде він широко й шумно змальованих, менше або більше диких звичаїв одного півдикого народу переносити на інші поганські племена чи узагальнювати на всі позахристіянські народи; не буде усі без розбору поганські народи називати варварами, нелюдами, упослідженими чи дикими людоїдами; не буде пересаджувати в описах темних сторін їх життя суспільного, родинного, релігійного, або смішних а часом навіть кровавих практик декотрих племен; не буде широко розводитися в описах ноші Адама й Еви декотрих племен, або меншою чи більшою непридатністю цього рода ноші; не буде він прилюдно видвигати й говорити про можливі помилки й хиби, що існували в якімсь краю чи якомусь народі при заснуванні Церкви; не буде ніколи критикувати такі чи інші почини чи методи місійної праці; не буде упрощувати нераз дуже укладнених проблем; не буде місійних проблем оцінювати на свій субєктивний лад. Зокрема ніколи не сміє він висказувати якихсь критик чи застережень що до декотрих починів або зарядженъ Церковної

Єрархії відносно справи місій. Чому Єрархія дала таке чи інше зарядження це найчастіше нам закрите, бо невідомі нам усі причини й мотиви що їх викликали. Послідовно наша критика не в силі бути правдива, дійсному чи позірному лихові зарадити вона не може, але певний й нехибний її вислід буде несмак а навіть знеохочення до місійної справи. Критика, ще ніколи не заохотила до праці цілих мас.

Четверта з черги прикмета проповідника місійної співпраці це католицьке розуміння проблеми та вселенський підхід до неї. Ширення Царства Божого на землі, що є завданням місійної акції, це практичне переведення в життя та здійснювання ніякими межами не ограниченого католицизму. Царство Боже по своїй істоті вселенське і саме тому повинно безупинно зростати і поширювати. Треба проте до місійної акції підходити з дійсно католицьким і нічим не вязаним духом розросту. Підходити до місійних проблем по католицьки значить підходити до неї в світлі віри та з надприродних понук, а не руководитися понуками природними. Понук природних, філянтропійних, культуральних чи навіть національно-патріотичних можна в пропаґанді деколи уживати і ними до певної міри послугуватися, але ніколи не годиться ставляти їх на перше місце ані вибивати над міру. Ніяка природна понука не в силі заступити правдивих, всюди й для всіх важних надприродних понук.

Католицький підхід до місійного питання повинен конечно покриватися з вселенським і понаднаціональним характером Христової Церкви; в однаковій мірі повинен він відноситися й обнимати усі місійні терени, усі раси й народи без різниці. Предметом місійної акції являються усі народи де ще не має Церкви основаної на Петровій скалі. Послідовно не по католицьки до місійної проблеми підходить, хто сам місії понимає і другим проповідує в якімсь вузькім розумінні, або хто акцію місійну бере не в її цілості тільки ограничає до якогось краю, раси чи племени. Провинитися проти католицького розуміння місійної справи, а навіть в жахливий спосіб здеформувати саму її ідею можна дуже легко й різними способами. Вистане переглянути по кілька чисел місійної преси декотрих народів, — преси, яка має на цілі поширювати місійне освідомлення та зао-

хочувати до підмоги католицьким місіям — щоби переконатися, як дуже на часі й на скільки влучні наведені замітки про вселенскість підходу до місійних справ. В цього рода місійній пресі забагато говориться про декотрі, упривілейовані краї, про декотрі місійні почини, а замало, або і цілком нічого не згадується про місії в інших краях або про успіхи місіонарів на інших теренах. З національно-патріотичних понук видвигають дійсні або позірні успіхи тих місій, що в них працюють місіонарі тієї самої що редактори даного журналу нації, або цього самого монашого згромадження, коли річ їде про монахів. Місійні краї, що в них трудяться місіонарі інших народів чи іншого монашого Чина, або їх спеціяльні потреби таксамо зрештою як і нераз дуже радісні успіхи для редакторів преси, що про неї мова, начебто не існували. Послідовно читачі мають тільки однобічне нераз дуже невірне й хибне розуміння вселенського апостоляту Церкви.

Цього рода хибний підхід противний самій природі вселенського апостоляту, який тому що вселенський, не знає ніякого поділу на більше й менше упривілейованих чи протеґованих поган. Таке поступування незгідне з виразними й нераз повторюваними міродайними вказівками Апост. Столиці, самій справі воно не приносить ніяких тривких користей, а дуже часто підриває самі основи місійної співпраці. Якщо вірний підпомагатиме місійну справу в імя патріотизму, чи якогось іншого природного мотиву то він може добути нераз навіть помітні заслуги для так чи інакше зрозумілого інтересу батьківщини, або для культури, але ніколи не може він зватися співробітником в ширенні Царства Божого й не може брати участи в заслугах апостолів Христового Євангелія. Позбавити місійну співпрацю її надприродного елементу значить висушити її життєві соки, викривити її поняття та на ділі цілком знівечити. Проповідник місійної співпраці мусить дуже вважати, щоби його освідомлення не було звихнене якоюсь бічною й для співпраці чужою понукою, та щоби було сперте на належних підставах. Інакше хай не надіється якихсь тривких овочів своєї праці. Скорше чи пізніше переживатиме повну руїну дому построєного на піску. Тільки здорове зерно засіяне видає сподівані плоди. Зіпсуте насіння не зійде навіть на найкраще виробленім ґрунті.

Може дехто сказати: Наведені завваги не відносяться до нас українців-католиків, бо ми не маємо ніяких своїх місіонарів в ніяких місійних краях. На цьому полі можуть провинитися тільки ці народи, що в певних краях ведуть місії. — Та воно не зовсім так. Неправильне розуміння та хибний підхід до проблем вселенського апостоляту помітний також у нас, хоч правда в цілком специфічній формі. Неправильність нашого розуміння справ апостоляту Церкви полягає в цьому, що кілько разів річ іде про місії між поганами у нас занадто часто й може трохи не на місці видвигають акцію унійну, якою дехто старається оправдувати нашу неприяву в загально католицькім ділі місійної співпраці. Ми, Українці-католики, кажуть такі уніоністи, маємо завдання працювати над зединенням незединених східних братів наших. Справу навернення поган полишім другим народам, які не мають таких завдань. — Оцей арґумент, що його декотрі вважають майже за аксіому, між нашими католицькими кругами дуже вкорінений і є поважною перепоною защіплення, зросту й правильного розуміння вселенського апостоляту. Годиться проте приглянутись йому дещо блище та зміркувати його стійність.

Перш за все мало є таких народів, що булиб вільні від аналогічних до наших завдань супроти своїх в той чи інших спосіб заблудивших братів. Якщо усі католицькі народи станулиб на становиську яке боронять декотрі наші круги, то католицькі місії між поганами виглядала б дуже мізерно. На щастя так не є. Німецькі католики мимо своїх братів іновірців, серед яких безсумніву не занедбують працювати в цілі їх повороту до Католицької Церкви, працюють також дуже видатно в користь католицьких місій між поганами й ніколи вони не вимовлятися однією акцією від другої. На ділі місійна акція не тільки не противиться унійній але її поширює, доповняє й додає ще більшої розгонової сили.

Нестійність наведеного закиду зо сторони уніоністів проти починів місійної співпраці серед наших вірних стає ясна, якщо належно зрозуміємо дотичні поняття та їх різниці. Як це було вище сказано,[1] треба заєдно перед очима мати основну різницю, яка заходить між акцією мі-

---

[1]) Гл. вище стр. 8—9.

сійною, а місійним співділанням вірних. Перша це немов боєвий фронт; його завданням поширяти Церкву Христову там де її не має та через навчання й Крещення спасати від загибелі душі; це діло Єрархії і місіонарів. Друге це співпраця запілля. Унійна акція як окремий відтинок діяльности вселенської Церкви очевидно зазубляється з акцією місійною але ніяк не зачіпає співпраці вірних. Треба теж знати відрізнити унійну акцію від місійної і ніколи не годиться їх змішувати. Вимоги й потреби одніеї не все покриваються з вимогами другої. Але ж тут річ іде ні про місійну ні про унійну акцію тільки про співпрацю й підмогу цим акціям зо сторони вірних. Річ іде про належне освідомлення та розбудження апостольського духа серед широких шарів вірних, які, позістаючи при своїх станових обовязках, повинні по змозі співпрацювати з апостолами Христового Євангелія. Місійна співпраця способами, що про них була бесіда в попередному розділі, не конче йде в парі зо ширенням Церкви через одну або другу акцію. Вони зовсім віддільні від себе, так з огляду на виконавців, як керівників, метод і терену праці. У світлі цієї різниці паде наведений закид. Унійної акції ніяк не годиться протиставити орґанізації запілля в напрямі підмоги місійної діяльности Церкви. Тільки необзнакомлений може виступати проти починів місійної співпраці вірних в імя акції зєдинення.

Притім не треба забувати на один безсумнівний факт. У нас дотепер нема ніякої акції чи організації вірних, яка мала б на цілі навіть так поквапно видвигану працю унійну. Це факт, що інші народи (прм. Чехи — Апостолят св. Кирила й Методія), хоч в ділі зєдинення Церков не є безпосередно заінтересувані, мають свої давні вже орґанізації, яких завдання є працювати над зближенням до Катол. Церкви незєдиненого Сходу, а ми Українці-католики при своїм безспірнім, безпосереднім і всіми признанім заінтересуванні Зєдиненням не маємо ніякої відповідної орґанізації ні для духовенства ні для вірних. Невже посміє хтось твердити, що ми апостолами приходимо на світ і при першій ліпшій нагоді, без ніякого апостольського і місіонарського приготування зможемо виступити на хочби не знать як запущене й трудне поле апостольської праці, або й виступивши зможемо без відповідно заздалегіть підготованого запілля осягнути якісь позитивні й тревалі успіхи? Невже

може хтось припускати, що компетентні чинники, яким відомі старання й аспірації кожного народу, поручать апостольську працю, що від неї залежить спасення десятків і соток тисячів душ, людям невиробленим, неприготованим, або таким, що ніяким серіозним почином не виявили охоти станути в ряди вселенського апостоляту? Невже думає хтось, що розбудити апостольського духа в широких масах та потягнути до якоїсь акції релігійного характеру загал вірних можна протягом короткого часу? Ні. Вироблення місійного наставлення в масах вірних вимагає багато невсипущої й систематичної праці та довгого часу. Це ж речі що вимагають жертви від людини, що з природи від усякої жертви втікає. Брак належного апостольського вироблення ставляє нас в положення нездібних до місійної праці. Таке положення нетільки не може нікому принести слави, але дуже часто виходить нам і самій Церкві на шкоду вже тепер, а в недалекому майбутньому при змінених обставинах може катастрофально на нас відбитися. Якщо отже ми дотепер не спромоглися на так дуже важну для нашої Церкви окрему свою організацію, та місійні організації, що є поширені по цілій Катол. Церкві й піднесені до гідности Папських Діл, можуть бути для нас досконалою й випробованою школою, що в ній зможуть зростати й плекати апостольського духа цілі фаланги майбутніх хочби тільки унійних співробітників. Великанський досвід інших народів на цьому полі як рівнож животворна й просвічена управа найвищої Влади Церкви забезпечає тривкий розвій такої організації. — Проповідник місійної співпраці серед наших вірних повинен належно здати собі справу з актуальности усіх наведених скомплікованих проблем. Інакше буде він плутатися перед першим ліпшим мудрагельом.

Оце що важніші прикмети проповідника місійної співпраці. Без них проповідник може тільки пошкодити справі. Повинен їх набувати кожний, хто хоче успішно прислужитися богочоловічому ділові через поширювання ідеї місійної співпраці.

З черги годиться поглянути на способи місійного освідомлення мас. Освідомлення можна поширяти живим словом або при помочі письма. Буде проте бесіда перше про ширення освідомлення через проповідництво, катехізацію і т.п. а відтак про пресу. (д. б.)